

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja talouspolitiikan ohjausjärjestelmä — entistä johdonmukaisemman talouspoliittisen päätöksenteon edellytykset Euroopassa”

(2006/C 324/21)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 19. tammikuuta 2006 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta *Talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja talouspolitiikan ohjausjärjestelmä — entistä johdonmukaisemman talouspoliittisen päätöksenteon edellytykset Euroopassa*.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 7. syyskuuta 2006. Esittelijä oli Lars **Nyberg**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 26. lokakuuta 2006 pitämässään 430. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 86 ääntä puolesta ja 9 vastaan 10:n pidätyessä äänestämästä.

Tiivistelmä ja suositukset

Tänä vuonna ETSK on päättänyt ottaa talouspolitiikkaa käsittelevän lausuntonsa aiheeksi kolmivuotisten talouden suuntaviivojen sijaan suuntaviivojen muodolliset perusteet. EU:n toimet raha- ja finanssipolitiikan alalla perustuvat Maastrichtissa tehdyn sopimuksen määräyksiin, jotka koskevat yhteisvaluuttaa, vakaus- ja kasvusopimusta sekä talouspoliittisia suuntaviivoja. Päämääränä on löytää säännöt ja määräykset, jotka edistävät mahdollisimman tehokkaasti hintavakautta, kasvua ja työllisyyttä koskevien yleistavoitteiden saavuttamista.

Jotta vältetään se, että yksi politiikanala rajoittaa liikaa toimintaa toisella, tulee Euroopan keskuspankin (EKP) ja talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (Ecofin-neuvosto) harkita politiikkojensa päämäärien yhdenmukaistamista. On erityisen tärkeää, että euro maiden edustajat Ecofin-neuvostossa ja EKP toimivat samansuuntaisesti.

Käsillä oleva lausunto jakautuu kolmeen osaan: rahapolitiikka, vakaus- ja kasvusopimus, talouspoliittiset suuntaviivat, palkkapolitiikka sekä inflaation ja kasvun välinen yhteys. Esitettävät suositukset on osoitettu Ecofin-neuvostolle, EKP:lle, komissiolle ja työmarkkinaosapuolille sen mukaan, mitä niiden kunkin odotetaan tekevän.

EKP

- Hintavakaustavoitetta on tarkennettava siten, että tavoite on symmetrinen, esim. $2\% \pm 1$ prosenttiyksikkö. Kun tavoitteella on keskikohta, on helpompi arvioida, kuinka lähellä tavoitetta ollaan. Tällä on myös merkitystä sitä ajatellen, että EKP reagoi asianmukaisesti, kun kysynnän vaihtelut vaikuttavat inflaatioon.
- Poliitikassa, jossa raha- ja finanssipoliittisten toimien välillä on nykyistä selvempi yhteys, perusinflaatio (*core inflation*) on se mittari, jolla inflaatiota tulee mitata. Siitä on poistettu

hintavaihtelut, joihin EKP ei voi vaikuttaa ja jotka voivat olla tilapäisiä. Mittarina se antaa laajemman kuvan hintojen suhdannevaihteluista. EKP:n tulee lisäksi hintojen vaihtelua arvioidessaan ottaa huomioon se, että vaihtelu voi johtua verotuksessa tapahtuneista muutoksista.

- Hintavakauden vaatimusta on tarkennettava niiden maiden kohdalla, jotka haluavat ottaa käyttöön yhtenäisvaluutan. Muodollisesti tämä edellyttää sopimuksen muuttamista. Kun otetaan huomioon, ettei mainittua muutosta kirjattu ehdotukseen sopimukseksi Euroopan perustuslaista, olisi sopimusta paikallaan tulkita joustavasti, kun ratkaisu mahdollisuudesta liittyä euroalueeseen perustuu vaatimuksen tarkoitukseen eikä muotoiluun. Lienee luonnollista, että hintavakauden osalta niille asetetaan samat tavoitteet kuin euro maille.
- Vakaus ja luottamus rahapolitiikkaan ei riipu alle 2 prosentin inflaatiotasosta. Hieman korkeamman tason soveltaminen hintavakauden mittarina ei horjuttaisi vakautta. Ratkaisevampaa on se, että tuodaan julki halu ja kyky pitää inflaatio kurissa siten, että asetetut tavoitteet saavutetaan.
- EKP:n tulisi julkistaa kokoustensa pöytäkirjat.

Ecofin-neuvosto

- Prosyklisen politiikan riski on pieni, kunhan kapasiteetin hyödyntäminen ei ole yltänyt tasolle, jolla merkkejä inflaation kiihtymisestä alaa näkyä. Työttömyys on edelleen monin paikoin kohtuuttomalla tasolla, ja työllisyyttä on vara parantaa huomattavasti. Niinä vuosina, kun talouden tila on hyvä, tulee tuleviin väestökehityksestä johtuviin talousvaikeuksiin varautumisen olla talouspolitiikan pääsuuntana. Tilanteessa, jossa talouden kehitys on myönteistä, eivät yleiset valtion talousarviota ja velkaa koskevat EU:n tavoitteet riitä. Ne jäsenvaltiot, jotka ovat nämä tavoitteet jo saavuttaneet, eivät voi heittäytyä lepäämään.

- ETSK katsoo, että julkisen talouden tasapainoa ja valtion velkaa koskevat indikaattorit on säilytettävä, mutta keskustelua on vietävä hieman pidemmälle ja tarkasteltava lähemmin talouspolitiikan todellisia tavoitteita.
- Kolmivuotisten talouspolitiikan suuntaviivojen päätavoitteena tulee olla talouskasvun minimitaso, työttömyyden vähentyminen sekä Lissabonin strategiassa työllisyydelle asetettujen prosentuaalisten tavoitteiden saavuttaminen. On asetettava jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet, mutta ne eivät saa kuitenkaan olla koko unionille asetettuja tavoitteita vaatimatommammat.
- Valtiovarainministerien tulee ryhtyä toimimaan johdonmukaisesti eikä niin, että Brysselissä sanotaan yhtä ja kotimaassa toimitaan toisin.

Työmarkkinaosapuolet/Kölnin prosessi

- Kölnin prosessiin kuuluvien kokousten välillä on tehtävä yhteisiä tutkimuksia taloudellisista yhteyksistä, erilaisten poliittisten toimien vaikutuksista ja muista vastaavista kysymyksistä.
- Kölnin prosessi voi lisäksi olla oikea tilaisuus painottaa sitä, että kaikkien asianosaisten tulee täyttää talouden tilastointia koskevat velvoitteensa.
- Parlamentin tulee ennen jokaista kokousta antaa päätöslauselma talouden tilasta ja toivottavasta politiikasta.
- Sekä Ecofin-neuvoston että "euroryhmän" tulee olla paikalla, jotta edustettuina ovat kaikki valtiovarainministerit sekä EKP:n rahapolitiikkaan suoraan liittyvästä finanssipolitiikasta vastaavat valtiovarainministerit.

Komissio

- Perusinflaation analysointia on jatkettava. On tutkittava perusteellisesti, millaista politiikkaa on toteutettu maissa, joissa inflaatio on alhainen ja sen suhde talouskasvuun on hyvä; tuloksia voitaisiin tulevaisuudessa hyödyntää vertailuanalyysissä.
- Lisäksi olisi mielenkiintoista selvittää, missä määrin kasvuerot johtuvat esim. tuottavuuden muutoksista. Missä määrin investointeja ja innovaatiota koskevat erot aiheuttavat eroja tuottavuuden kasvussa? Mitä muita keinoja on parantaa tuottavuutta? ETSK kehottaakin komissiota tutkimaan yleisten kasvu- ja työllisyystavoitteiden yhteyttä esim. tuottavuuden kasvuun ja inflaatiotasoon.

Yhteenveto

Kun kaikki talouspoliittisia päätöksiä tekevät tahot, eli EKP, komissio, Ecofin-neuvosto, työmarkkinaosapuolet ja jäsenvaltiot näkevät hintavakauden, kasvun ja työllisyyden merkittävänä tavoitteina, parannetaan raha- ja finanssipolitiikan yhteensovittamista. Kun mainitut kolme tavoitetta ovat kaikkien toimijoiden toimenpide-ehdotusten lähtökohtana, ne joutuvat ottamaan

selvää ehdotustensa seurauksista. Tuloksena on entistä yhtenäisempää politiikkaa, jonka avulla päästään aiempaa parempiin kokonaistuloksiin.

1. Johdanto

1.1 EU:n talouspolitiikan laajat suuntaviivat (*Broad Economic Policy Guidelines*) kattavat nykyään kolmen vuoden jakson. Kuluva vuosi koskevat suuntaviivat sisältävät vuonna 2005 päätettyihin suuntaviivoihin verrattuna vain pieniä tarkennuksia.

1.2 Siksi ETSK on tänä vuonna päättänyt ottaa talouspolitiikkaa käsittelevän lausuntonsa aiheeksi näiden muutosten sijaan suuntaviivojen muodolliset perusteet. Tällaisessa selvityksessä ei voida keskittyä pelkästään seikkoihin, joita talouspolitiikan suuntaviivoissa käsitellään puhtaan muodollisesti, vaan on välttämätöntä pohtia myös rahapolitiikkaa sekä sen ja finanssipolitiikan välistä yhteyttä.

1.3 EU:n toimet raha- ja finanssipolitiikan alalla perustuvat Maastrichtissa tehdyn sopimuksen määräyksiin, jotka koskevat yhteisvaluuttaa, vakaas- ja kasvusopimusta sekä talouspoliittisia suuntaviivoja. Vuonna 2005 tehtyjen muutosten myötä suuntaviivojen käsittely liitettiin vuosittaiseen Lissabonin prosessiin.

1.4 Tarkoituksena on tarkastella määräyksiä ja sitä, miten ne vaikuttavat EU:ssa ja jäsenvaltioissa toteutettavaan politiikkaan sekä näiden tekijöiden yhteisvaikutusta. Kattava analyysi edellyttää myös palkanmuodostuksen tarkastelua. Analyysistä tulee väistämättä melko teoreettinen, mikäli keskustelua halutaan edistää ja politiikkaa parantaa. Päämääränä on selvittää, edistävätkö nykyiset säännöt ja määräykset hintavakautta, kasvua ja työllisyyttä koskevien yleistavoitteiden saavuttamista mahdollisimman tehokkaasti.

1.5 ETSK:n suositukset eivät siis koske pelkästään nykyistä politiikkaa vaan myös sääntöjen ja määräysten muuttamista. Muutokset on mahdollista toteuttaa viipymättä, etenkin jos päättäjät muuttavat käyttäytymistään. Ainoastaan yksi ehdotuksista edellyttää sopimuksen muuttamista.

2. Maastricht ja yhteinen rahapolitiikka

2.1 EKP:n toiminnan päätavoite on hintavakaus. Maastrichtissa hyväksytyyn sopimuksen määräyksissä toiseksi tavoitteeksi EKP:lle asetetaan kasvun tukeminen, kun hintavakaus on saavutettu. Tässä yhteydessä tuodaan yleensä vertailun vuoksi esiin Yhdysvaltojen keskuspankki *Federal Reserve*, joka päämäärä perustuu pikemmin kokonaiskuvaan niin hintavakaudesta kuin työllisyydestä ja kasvusta. Sanamuodon tasolla tarkasteltuna kyseessä voi näyttää olevan aste-ero, mutta toimeenpantavassa rahapolitiikassa erot ovat huomattavammat. Yhdysvaltain keskuspankki perustelee korkotason muutoksiaan melko usein työllisyydellä. EKP:lle sen sijaan hintavakaus vaikuttaa olevan ainoa peruste muuttaa korkotasoa.

2.2 Varsinaisten rahapolitiittisten toiminen lisäksi myös päämäärien muotoilulla on siksi merkitystä koko talouspolitiikkaan kohdistuvaa vaikutusta ajatellen.

2.3 Kun ajatellaan talouspolitiikan — sekä raha- että finanssi-politiikan — kokonaiskuvaa, ei finanssipolitiikan toteuttamisen kannalta ole ratkaisevaa pelkästään noudatettava korkopolitiikka, vaan yhtä tärkeää on rahapolitiikan tavoitteiden valinta. Valtiovarainministerihän ajattelevat usein seuraavasti: ”Jos toimin näin, onko vastareaktionä karkotason muutos, joka pyrkii korjaamaan toimeni vaikutusta?” Jotta vältetään se, ettei yksi politiikanala rajoita liikaa toimintaa toisella, tulee EKP:n ja Ecofin-neuvoston harkita politiikkojensa päämäärien yhdenmukaistamista. On erityisen tärkeää, että euromaiden edustajat Ecofin-neuvostossa ja EKP toimivat samansuuntaisesti. Rahapolitiikalle asetettävien tavoitteiden tulee olla erittäin pitkäjänteisiä. EKP on useissa yhteyksissä esittänyt, että 2 prosentin tavoite perustuu Ecofin-neuvoston aiempiin lausuntoihin. Näkemykset tavoiteltavasta inflaatiotasosta eivät ehkä poikkeakaan niin paljon toisistaan, mutta tavoitteen ja sen saavuttamiseksi toteutettavien toimien on oltava sellaisia, että kaikki voivat niitä kunnioittaa.

2.4 Kun EKP asetti tavoitteeksi hintavakauden, valittiin alle kahden prosentin inflaatiotasoa. Jo vuonna 2003 tavoitetta muutettiin siten, että päämääränä on inflaatiiovauhdin pitäminen alle kahden prosentin, mutta sen tuntumassa. Päämäärä on näin muotoiltuna entistä realistisempi, sillä aluksi asetettu alle kahden prosentin inflaatiotavoite olisi voinut merkitä mm. deflaation hyväksymistä.

2.5 Tämän määritelmän myötä jäljelle jää kuitenkin kaksi ongelmaa. On lähes mahdotonta määritellä, kuinka kaukana tavoitteesta ollaan ja millainen etäisyys siitä voidaan hyväksyä. Symmetrisen tavoitteen myötä kaikkein toivotuimman inflaatioasteen ympärille luodaan marginaali. Koska EKP:n toivoo, että inflaatio on lähellä 2:ta prosenttia, paras tapa muotoilla tavoite on asettaa päämääräksi 2 prosenttia \pm 1 prosenttiyksikkö. Näin muotoillun tavoitteen myötä poistuisi myös osa siitä epävarmuudesta, jota yksittäiset promilleluokan muutokset toisinaan aiheuttavat. ETSK katsoo, että EKP:n tavoitteen uudelleenmuotoilu symmetriseksi on kaikin tavoin perusteltua. Sillä, että tavoitteella on keskikohta, voi myös olla merkitystä, jos EKP:n halutaan toimivan asianmukaisesti, kun kysynnän vaihtelut vaikuttavat inflaatioon. Historiallisesti tarkasteltuna korkotasoa kyllä nostettiin nopeasti, kun Euroopan taloudella meni ennen vuosituhannen vaihdetta hyvin, mutta muutama vuosi myöhemmin koittaneina huonoina vuosina korkotasoa alennettiin huomattavasti hitaammin.

2.6 Ratkaisematta jää ongelma, mitä inflaatiota mitataan. EKP:n virallinen tavoite on YKHI (yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi), jolla mitataan kokonaisinflaation tasoa. Tästä voidaan karsia esim. energian ja elintarvikkeiden hinnat. Näin saadaan selville inflaatiotasoa, johon rahapolitiikalla voidaan ajatella vaikuttavan ja joka ei riipu tekijöistä, joihin ei voida vaikuttaa. Näin voidaan välttyä öljyn hinnannousun vaikutukselta, sillä hinnannousu on väliaikaista ja voi kääntyä laskuun melko nopeastikin. Jotta tilapäiset muutokset eivät vaikuttaisi

EKP:n politiikkaan, on mukautettu hintaindeksi tarpeen. Vaikka on odotettavissa, että energianhinta pitkällä aikavälillä nousee, ei tilapäisten öljynhinnankorotusten vaikutuksia koskaan voida torjua korkomuutoksia, koska niiden vaikutuksen voidaan arvioida näkyvän vasta vuoden tai kahden kuluttua.

2.7 Perusinflaatio (*core inflation*) on termi, joka kuvaa talouden (EKP:n kohdalla euroalueen) sisäistä inflaatiosuuntausta. Perusinflaation kuvaamat hintatason muutokset ovat luonteeltaan pikemminkin suuntauksenomaisia, ja juuri sellaisiin EKP:n on tärkeintä vaikuttaa. Hintojen nousutahtia seuraavan korkotason vaihtelun suurimpien vaikutusten tulisi loogisesti asettaa tämän inflaatiomittarin ja EKP:n korkopolitiikan välimaastoon. Silloin kun EKP on hyväksynyt asetettua tavoitetta korkeamman inflaation, voidaan nähdä, että huomioon on itse asiassa otettu jokin mainituista karsituista inflaatiotasojista. EKP:n on myös helpompi saada politiikalleen ymmärtämystä, jos lisäksi viitataan perusinflaatioon. Poliitikassa, jossa raha- ja finanssipolitiittisten toimien välillä on nykyistä selvempi yhteys, perusinflaatio on se mittari, jota tulee käyttää. Myös koko talouspolitiikkaa ajatellen näin olisi entistä helpompi saada aikaan positiivinen vaikutus kasvuun ja työllisyyteen.

2.8 Kun verrataan YKHI:llä mitattua virallista inflaatiota ja perusinflaation mittaustuloksia, käy (liitteestä) ilmi, että useimpina vuosina erot ovat olleet ainoastaan hyvin pieniä. Vain vuonna 2005 energianhinta vaikutti mainitsemisen arvoisesti yleiseen hintatasoon. Jos tarkastellaan inflaatiota EKP:n tavoitteen kannalta, niin ainoastaan vuosina 2000 ja 2005 perusinflaatio on saatu pitkälti alle pankin asettaman tavoitteen. Jos tavoite olisi ollut perusinflaation mukainen, olisi noudatetun politiikan esim. vuonna 2005 pitänyt olla vähemmän rajoittavaa.

2.9 Toinen inflaatiotasoon vaikuttava tekijä, joka ei kuitenkaan vaikuta suoraan kotimaisen kysynnän tasoon, ovat verojen ja maksujen muutokset. Jos jäsenvaltiot esim. korottavat arvonlisäveroa budjettivajeen pienentämiseksi, inflaatio kasvaa. Mikäli inflaatiota mitataan YKHI:llä, tämä voi johtaa siihen, että EKP päättää nostaa korkoa. Kokonaisvaltaisesti talouspolitiikan kannalta tarkasteltuna alv:tä korotettaessa korkoa olisi pikemminkin laskettava, koska arvonlisäveron korotus hillitsee kysyntää. Tällaisissa tilanteissa, jollainen esim. Saksassa on edessä vuodenvaihteessa 2006-2007, jolloin arvonlisäveroa korotetaan 16:sta 19:ään prosenttiin, EKP:n on tarkasteltava huolellisesti inflaation syitä ja otettava huomioon, että kyseessä on yksittäinen tapahtuma, joka ei aiheuta inflaation kiihtymis-suuntausta. Toinen seikka on, että mikäli EKP antaa tällaisen yhdessä maassa toteutettavan veronkorotuksen vaikuttaa rahapolitiikkaansa, kohdistuvat kielteiset vaikutukset kaikkiin muihinkin euromaihin.

2.10 Yhteisvaluutan käyttöönottoa tavoittelevien jäsenmaiden, jotka eivät vielä kuulu euroalueeseen, on edelleen täytettävä sopimuksessa mainittu ehto, jonka mukaan niiden tulee olla ”lähellä enintään kolmen hintavakauden parhaiten saavuttaneen jäsenvaltion inflaatiovuuhia”. Lähellä tarkoittaa tässä enintään 1,5 prosentin päässä. Parhaalla puolestaan tarkoitetaan edellä kaikkein alhaisinta inflaatiotasoa. Tavoite ei

ole nykyään yhtä luonnollinen kuin 1990-luvun alussa. Kulu-
neina vuosina vallinneen tilanteen valossa se voi merkitä sitä,
että inflaation on oltava euromaiden inflaatiota alemmalla
tasolla. Vieläkin järjestömmäksi vaatimuksen tekee se, että se
perustuu EU-maiden eikä ainoastaan euromaiden inflaatiota-
soon. Viime aikoina niiden kolmen maan joukossa, joiden
inflaatiotahdin perusteella hintavakautta koskeva vaatimus mää-
ritellään, on pääasiallisesti ollut euroalueen ulkopuolisia jäsenval-
tioita. Hintavakauden vaatimusta onkin tarkennettava niiden
maiden kohdalla, jotka haluavat ottaa käyttöön yhtenäisvaluutan.
Muodollisesti tämä edellyttää sopimuksen muuttamista. Koska
tätä muutosta ei ole edes kirjattu perustuslakisopimukseen,
kestäisi muodollinen muutos niin kauan, että enemmistön
maista, jotka haluavat euron ottaa käyttöön, on pakko pyrkiä
täyttämään nykyinen vaatimus. Tästä syystä sopimusta olisikin
paikallaan tulkita joustavasti siten, että ratkaisevaa olisi vaati-
muksen tavoite eikä sen muotoilu, kun ajatellaan mahdollisuutta
liittyä euroalueeseen. Lienee luonnollista, että niille maille aseteta-
aan samat tavoitteet kuin euromaille. Jos kyseinen tavoite
muutettaisiin muotoon $2\% \pm 1$ prosenttiyksikkö, koskisi sama
vaatimus myös euroalueeseen pyrkiviä maita.

2.10.1 Hintavakauden vaatimusta täytyy ehkä myös tarkas-
tella nykyistä joustavammin, kun on kyse maista, joissa talous-
kasvu on erittäin nopeaa. Muun muassa Irlanti tarjoaa hyvän
esimerkin siitä, että jonkin verran tavanomaista nopeampi
inflaatio saattaa olla välttämätön osa nopeasti kasvava talouden
sopeuttamisprosessia.

2.11 Inflaatio on tilastollinen mitta. Talouspolitiikka tarvitsee
senkaltaisen perustan. Kansalaiset kokevat kuitenkin hintojen
nousun eri tavalla. Vuokrat, elintarvikkeiden ja polttoainemaiden
hinnat yms. vaikuttavat kuluttajiin voimakkaasti. Toisaalta tiet-
tyjen tuotteiden hintojen laskun harva edes huomaa. Vaka-
vampaa on kuitenkin se, että vaikutukset heijastuvat eri ihmisiin
eri tavoin. Välttämättömyystuotteiden hinnannousu kohdistuu
pahiten kaikkein köyhimpiin. Hintojen yleinen 2-3 prosentin
nousu voi merkitä heille huomattavaa elinkustannusten kallistu-
mista. Poliitikkojen on pantava nämä vaikutukset merkille ja
torjuttava niitä poliittisin toimin. Tällöin kyse ei ole budjettipoli-
tiikan kattavuudesta vaan sen konkreettisesta sisällöstä.

3. Vuoden 2005 vakaus- ja kasvusopimus

3.1 Onko jäsenvaltioiden politiikka muuttunut vakaus- ja
kasvusopimuksen uuden muotoilun myötä ja ovatko komission
ja sittemmin neuvoston maista esittämät arviot muuttuneet?
Vaikuttaa siltä, että ainoastaan Liettua on selvästi käyttänyt
uuden sopimuksen selityksiä alijäämän selittämiseksi. Täällä
välillä uusi sopimus on johtanut siihen, että kaikki jäsenvaltiot
ovat asettaneet talousarvioilleen kansalliset keskipitkän aikavälin
tavoitteet. Tavoitteet perustuvat kussakin maassa vallitsevaan
tilanteeseen.

3.2 Talouden kehityksen kannalta tarkasteltuna on luonnol-
lista, ettei sopimuksella ole sen uudelleen muotoilun jälkeen
ollut näkyvää vaikutusta. Tehdyistä muutoksista useimmat
koskevat tilanteita, joihin joudutaan, kun kyseessä on suureh-
kojen taloudellisten ongelmien jakso. Nyt on sitä vastoin eletty
talouden elpymisen ja tilanteen parantumisen aikaa, mikä näkyy
myös sopimuksen indikaattoreista.

3.3 Kun otetaan huomioon vuosien 2005 ja 2006 talouskeh-
itys ja erityisesti Saksan talouden entistä myönteisempi kehitys-
suunta, voidaan odottaa, että vakaus- ja kasvusopimuksen raja-
arvot saavutetaan entistä paremmin. Se, että myönteinen kehitys
tapahtuu aikana, jolloin öljy on kallistunut erittäin paljon,
osoittaa, että talouden elpyminen on varsin voimakasta. Öljyn
hinnannousun vaikutuksen voimakkuus voi vaihdella maittain
sen mukaan, kuinka riippuvaisia ne ovat tuontiöljystä. Myös
"hyvinä vuosina" on kuitenkin maita, jotka edelleen jäävät kauas
budjettitasapainoa koskevasta tavoitteesta. Muiden EU-maiden
tulee tukea tällaisten maiden kehitystä asianmukaisesti.

3.4 Nykyisen tai odotetun kasvutason vallitessa useimmat
maat eivät kuitenkaan ole pystyneet saavuttamaan tasoa, joka on
budjettitoimien osalta paketin tiukemman linjan mukaan suosi-
teltava taloudellisesti hyvinä vuosina. Prosyklisen politiikan riski
on pieni, kunhan kapasiteetin hyödyntäminen ei ole yltenyt
tasolle, jolla merkkejä inflaation kiihtymisestä alkaa näkyä. Työt-
tömyys on edelleen monin paikoin kohtuuttomalla tasolla, ja
työllisyyttä on vara parantaa huomattavasti. Verrattuna kulu-
neiden vuosien hyvin heikkoon taloudelliseen tilanteeseen
finanssi- ja rahapolitiikkaan kohdistuu nyt uusia paineita. Niinä
vuosina, kun talouden tila on hyvä, tulee väestökehityksestä
johtuviin tuleviin talousvaikeuksiin varautumisen olla talouspoli-
tiikan pääsuuntana.

3.5 Tilanteessa, jossa talouden kehitys on myönteistä, eivät
yleiset valtion talousarviota ja velkaa koskevat EU:n tavoitteet
riitä. Ne jäsenvaltiot, jotka ovat nämä tavoitteet jo saavuttaneet,
eivät voi heittäytyä lepäämään. Talouden tilanteen parantami-
seksi on olennaista hyödyntää vakaus- ja kasvusopimuksen
mukaisia kansallisia tavoitteita.

3.6 Sen lisäksi, että vuotta 2005 edeltänyt hankala taludel-
linen tilanne on haitannut eniten sopimuksen raja-arvojen selvit-
tämistä, tilanteelle on myös tilastollisia selityksiä, jotka monesti
jätetään huomiotta. Taloudessa, jossa vallitsee matala inflaatio,
valtionvelan arvo säilyy. Velan pienentäminen edellyttää todellisia toimia. Vahva kasvu vähentää valtionvelan osuutta BKT:sta
itsestään ja parantaa talousarvion tasapainoa. Korkean inflaation
vallitessa julkisen sektorin taloudellinen panos BKT-osuutena
mitattuna pienenee. Seurauksena on, että budjettitasapaino
paranee ja valtionvelka pienenee tilastollisesti.

Talouden kasvaessa myös julkiset tulot lisääntyvät ilman että veroja joudutaan korottamaan. Näin ollen viimeaikaiset myönteiset tilastovaikutukset ovat tiettyssä määrin kumonnet valtionvelkaan ja budjettitasapainoon kohdistuvat haitalliset tilastovaikutukset.

3.7 Toinen huonoina vuosina ilmennyt vaikutus on säästämissasteen kohoaminen epätavallisen korkeaksi. Koska Euroopasta ei ole löytynyt sopivaa investointikohdetta, tämä pääoma on hakeutunut Yhdysvaltoihin. Koska luottamus talouteen kasvaa aikojen parantuessa, voidaan olettaa, että kun tulevaisuuteen suhtaudutaan aiempaa luottavaisemmin, myös säästäminen vähenee. Entisestään kasvavan kysynnän myötä voi syntyä myönteinen kierre.

3.8 Lopuksi voidaan todeta, että finanssipolitiikkaan liittyvä unionin tasolla erityinen ongelma. Sen muotoilija ja toteutuksen valvoja vaihtuu jatkuvasti. On mahdollista, että jäsenvaltioiden valtiovarainministereistä neljännes vaihtuu vuoden aikana. Vastuuntunne edeltäjien luomasta politiikasta ei näin ollen muodostu kovin vahvaksi. Ecofin-neuvostossa onkin tarpeen tehdä nykyistä pitkäjänteisempiä päätöksiä, jotta uudet ministerit eivät tee tyhjäksi alullepantua politiikkaa. Ministerien jatkuvan vaihtumisen vuoksi Ecofin-neuvostossa on myös vaikea ehtiä luomaan yhteisen politiikan edellyttämä poliittinen tahto.

4. Talouspolitiikan suuntaviivat ja Lissabonin prosessi

4.1 Talouspolitiikan laajat suuntaviivat laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 1993. Aluksi ne koskivat vain finanssipolitiikkaa, mutta myöhemmin mukaan otettiin myös työllisyyskysymykset. Vuodesta 2005 suuntaviivoja on toteutettu koottuna prosessina yhdessä työllisyysuuntaviivojen ja Lissabonin strategian kanssa. Käytännössä kyseessä on jäsenvaltioiden oma politiikka, jota komissio ja neuvosto ohjailevat suuntaviivoin. Vakaus- ja kasvusopimus ei sisällä sanktioita koskevia määräyksiä.

4.2 Keskustelussa, jota on käyty talous- ja rahaliiton olemassaolon ajan, on pääosassa ollut yhteisen rahapolitiikan ja jäsenvaltioille edelleen kuuluvan finanssipolitiikan epätasapaino. Vakaus- ja kasvusopimus on eräänlainen "risteymä", joka sisältää yhteisen politiikan piirteitä ja sanktioita, kun taas talouden suuntaviivat perustuvat suosituksiin.

4.3 Mitä keinoja on tarjolla talouspoliittisten suuntaviivojen kehittämiseksi? Keinojen löytäminen edellyttää, että talouspolitiikan tavoitteiden ja asetettuihin tavoitteisiin pyrittäessä tarvittavien keinojen määrittely erotetaan selvästi toisistaan.

4.4 Vakaus- ja kasvusopimuksesta puhuttaessa budjettitasapaino ja julkisen velan osuus BKT:sta on yleisessä keskustelussa käsitelty tavoitteeksi. Nämä kaksi tekijää eivät kuitenkaan sinänsä ole lopullinen päämäärä. Ne ovat pikemminkin mittareita, jotka osoittavat politiikan suunnan. Tasapainoisella tai ylijäämäisellä valtion talousarviolla pyritään varautumaan

talouden taantumana varalle. Tuolloin ylijäämän ansiosta varoja on käytävissä talouden elvyttämiseen. ETSK katsoo, että julkisen talouden tasapainoa ja valtion velkaa koskevat indikaattorit on säilytettävä, mutta keskustelua on vietävä hieman pidemmälle ja tarkasteltava lähemmin talouspolitiikan todellisia tavoitteita.

4.5 Hintavakaus, kasvu ja täystyöllisyys ovat koko talouspolitiikan, eli myös raha- ja finanssipolitiikan kattavat tavoitteet. Nämä tavoitteet on muotoiltava. Hintavakautta on käsitelty jo edellä. Talouden suuntaviivojen perusteena tulee siksi olla myös toivotun kasvun ja täystyöllisyyden määrittely unionitasolla. Käytännössä tämä on huomattavan ongelmallista. Jotta tavoitteet ovat realistisia, ne on suhteutettava vallitsevaan talouden tilaan. Tämä merkitsee, että niitä voidaan tarkistaa melko usein eivätkä ne ole yhtä pitkäjänteisiä kuin hintavakauden tavoite.

4.6 Voidaan keskustella, kuinka hyvin kasvu ruokkii talouskehitystä. Se mittari, jolla tätä tavallisesti mitataan, ei ota huomioon yhteiskunnallisia ja ympäristövaikutuksia. Jos tarkastellaan kuitenkin vain talouskasvua, käytettävissä on kaksi tunnustettua mittaria: asukaskohtaisen BKT:n reaalkasvu ja sama ilmiö ostovoimapariteetilla mitattuna. Ostovoimapariteetilla pyritään kuvaamaan yhteismitallisesti eri maiden talouden todellista tilaa. Valitulla mittarilla ei ole tässä yhteydessä merkitystä, koska tavoitteena on saada selville kasvuvauhti. Vauhti tuskin vaihtelee vuodesta toiseen sen mukaan, kumpaa mittaria käytetään. Muutamia vuosia sitten yritettiin saada selville, millaista vauhtia talouden tulisi kasvaa, jotta työttömyys kääntyisi laskuun. Tuolloin vähimmäistavoitteeksi asetettiin kyseinen BKT:n kasvuvauhti (n. 3 prosenttia). Tämän luonteinen kasvutavoite voi kuitenkin vaihdella sekä eri aikoina että eri talouksien välillä. Työttömyyden vähentämisiongelmaa silmällä pitäen on kuitenkin vaikea kuvitella sellaista kasvutavoitetta, joka jää työttömyyttä alentavan kasvun alle. Maita, joissa talouskasvu on kuluneina vuosina saavuttanut tämän vähimmäistason, ei ole monia.

4.7 Kun vertaillaan eri maita ja kun valitaan kasvua vauhdittavaa politiikkaa, on tärkeää erottaa kaksi keskeisintä keinoa kasvun lisäämiseksi. Talouskasvua saadaan lisättyä joko tuottamalla entistä enemmän samalla tekniikalla, tavallisesti lisäämällä työvoiman määrää, tai parantamalla tuottavuutta, jolloin samalla työvoimalla tuotetaan enemmän. Lähivuosina on edelleen mahdollista hyödyntää ensin mainittua keinoa. Muutaman vuoden kuluttua on kuitenkin väestökehityksen vuoksi jäljelle jää melkein yksinomaan jälkimmäinen vaihtoehto.

4.8 Työllisyystavoitteen määrittely on selvästi vaikeampaa. Tavoitteen on oltava kaksiosainen: on määriteltävä se, kuinka suuri osa työikäisestä väestöstä on mukana työvoimassa (työllisyysaste) sekä se, kuinka moni heistä on työttömänä. Lissabonin strategiassa on asetettu tavoitteet kokonaistyöllisyysasteelle (70 prosenttia), naisten työllisyysasteelle (60 prosenttia) ja henkilöille, jotka ovat iältään 55:n ja eläkeiän välillä (50 prosenttia).

4.9 Työttömyydelle ei ole asetettu prosentuaalisia tavoitteita. Sen selvittämiseksi, ketkä lasketaan työttömiin, on useita eri menetelmiä. Syy sille, että tarvitaan vähintään kaksi tavoitetta on se, että yhtäältä on olemassa avointa työttömyyttä ja toisaalta työttömiä, jotka osallistuvat johonkin työmarkkinatoimenpiteeseen. Erittäin harvat maat ovat lähelläkään nk. täystyöllisyyttä (eli muutaman prosentin työttömyyttä, mitä voidaan pitää normaalina dynaamisessa taloudessa, jonka tulee muuttua jatkuvasti). Sen sijaan voi pitkällä aikavälillä olla sopivaa ottaa tavoitteeksi tietty prosentuaalinen työttömyyden väheneminen.

4.10 Näin ollen kolmivuotisten talouspolitiikan suuntaviivojen pää tavoitteena tulee olla talouskasvun minimitaso ja työttömyyden vähentyminen. Työllisyysasteen osalta voidaan tavoitteina toistaiseksi säilyttää Lissabonin strategian tavoitteet. Finanssipolitiikassa kaivataan vastaavaa tilannetta kuin rahapolitiikassa, eli selkeitä tavoitteita, joita vasten politiikkaa voidaan arvioida.

4.11 Talouspoliittisten suuntaviivojen avulla tulee pikemminkin pyrkiä siihen, että jäsenvaltiot osoittavat, mitä ne tekevät asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, minkä jälkeen komissio ja neuvosto arvioivat, onko tavoitteet saavutettu riittävässä määrin. Ellei tavoitetta saavuteta, tulee EU:lla olla mahdollisuus kritisoida valittua politiikkaa ja ehdottaa vertailuanalysin pohjalta sille muissa jäsenvaltioissa onnistuneeksi osoittautunut vaihtoehto. Jokaista valtiota tulee siten arvioida sen omista lähtökohdista ja maassa vallitsevan talouden tilanteen pohjalta.

4.12 Nykyinen tapa painottaa koko unionin talouden tilaa arvioitaessa jäsenvaltioiden noudattamaa politiikkaa ei vaikuta kovin asianmukaiselta, koska finanssipolitiikka kuuluu edelleen jäsenvaltioille. Talouspolitiikan suuntaviivoja onkin tarkennettava. Tulevissa suuntaviivoissa jäsenvaltioiden tulee asettaa itselleen yleistavoitteet, jotka eivät kuitenkaan saa olla koko unionia koskevia tavoitteita vaatimattomammat. Lisäksi jokaisen valtion suoriutumista arvioidaan sen perusteella, miten se täyttää tavoitteensa.

4.13 Korostamalla nykyistä enemmän kunkin jäsenvaltion omien taloudellisten edellytysten mukaisia toimia ja luomalla yhteys Lissabonin strategian entistä selkeämpiin työllisyystavoitteisiin voidaan talouden suuntaviivat sitoa nykyistä tiiviimmin muihin Lissabonin strategian suuntaviivoihin. Yleisestä talouspolitiikasta voi tulla entistä luonnollisempi osa kansallisia uudistusohjelmia, mikä voi parantaa koko Lissabonin strategian toteutusta.

5. Palkkopolitiikka ja talouspolitiikan suuntaviivat

5.1 Nk. Kölnin prosessi luotiin vuonna 1999. Kyseessä on varsin tuntemattomaksi jäänyt vuosittain järjestettävä keskustelufoorumi, jossa ajankohtaista politiikkaa kokoontuvat käsitte-

mään Ecofin-neuvosto, EKP, komissio sekä työmarkkinaosa-puolten edustajat (EAY sekä UNICE ja CEEP). Keskustelut ovat kuitenkin todennäköisesti edistäneet arvokkaalla tavalla keskustelukumppaneiden politiikan ja talouspoliittisten näkemysten tuntemusta osallistujien keskuudessa.

5.2 Keskusteluja käydään kahdella tasolla: asiantuntijatasolla ja korkean tason ryhmässä. Tapaamisia järjestetään yleensä puolivuositain, ja niissä käsitellään näkemyksiä ajankohtaisesta talouden tilanteesta ja tarvittavasta politiikasta.

5.3 Vuonna 2005 käydyt keskustelut osoittavat, miten sekä analyysi että ehdotetut toimet eroavat toisistaan. Komissio viittaa talouden tilan paranemiseen. EKP korostaa maltillisen palkkopolitiikan (*wage moderation*) merkitystä, ja tämä näkemys sisältyy myös UNICEn kannanottoon. CEEP tuo esiin julkisten investointien tarpeen. UEAPME puolestaan tuo esiin pienyritysten merkityksen lisäksi myös ajatuksen, että nykyistä korkeampi inflaatio joudutaan ehkä vain hyväksymään. EAY korostaa yleisten taloudellisten kannusteiden tarvetta kotimaisen kysynnän lisäämiseksi ja toteaa, etteivät palkat ole pelkästään kustannus, vaan tärkein kysynnän edellytys, ja että palkansaajat ovat jo useita vuosia tehneet oman osansa alhaisen inflaation puolesta hyväksymällä tuottavuuden kasvua pienemmät palkankorotukset.

5.4 Kuvauksen perusteella voidaankin kysyä, kaipaako Kölnin prosessi uutta alkua. Miten prosessia voitaisiin kehittää? Tähän asti osana Kölnin prosessia käyty vuoropuhelu on koostunut tapaamisista ja näkemysten vaihdosta. Yksi mahdollinen kehitysmalli on, että prosessiin kuuluvien kokousten välillä tehdään yhteisiä tutkimuksia taloudellisista yhteyksistä, erilaisten poliittisten toimien vaikutuksista ja muista vastaavista kysymyksistä. Sen ansiosta näkemykset siitä taloudellisesta todellisuudesta, joka on otettava toiminnan lähtökohdaksi, saattaisivat lähentyä. Tämä ehdotus voidaan myös liittää ETSK:n aiemmin esittämään ehdotukseen, joka koskee riippumatonta taloustutkimuslaitosta (¹).

5.5 Luonteeltaan vähemmän ideologinen, mutta toteutettavan politiikan kannalta ratkaisevan tärkeä kysymys on tilastotietojen luotettavuus. Pitäisi olla itsestään selvää, että kaikki jäsenvaltiot pystyvät tarjoamaan välttämättömät tilastot saataville samanaikaisesti. Toteutettavan politiikan valitseminen virheellisten tilastotietojen perusteella on erittäin vahingollista. Ehkä Kölnin prosessi voi lisäksi olla oikea tilaisuus painottaa sitä, että kaikkien asianosaisten tulee täyttää talouden tilastointia koskevat velvoitteensa. Myös Euroopan parlamentti on monta kertaa vaatinut nykyistä parempia tilastotietoja.

5.6 Muodollisissa rakenteissa muutokset voisivat ehkä myös aktivoida käytävää keskustelua. Euroopan parlamentin roolia tulisi vahvistaa. Muodollisen mukanaolon sijasta parlamentti voisi ennen jokaista kokousta antaa päätöslauselman talouden

(¹) EUVL C 88/2006, s. 68, "Talouspolitiikan ohjausjärjestelmän vahvistaminen — vakaus- ja kasvusopimuksen uudistaminen".

tilasta ja toivottavasta politiikasta. Tällainen tilannekatsaus voisi tasapainottaa komission todennäköisesti esittämää muodollisempaa selvitystä. Sekä Ecofin-neuvoston että ”euroryhmän” tulee olla paikalla, jotta edustettuina ovat kaikki valtiovarainministerit sekä EKP:n rahapolitiikkaan suoraan liitettävästä finanssipolitiikasta vastaavat valtiovarainministerit.

5.7 Vaikka kaikki osapuolet — EKP, valtiovarainministerit ja työmarkkinaosapuolet — ovatkin politiikkansa suhteen riippumattomia, tarvitaan kipeästi komiteankin ajamaa yhteistyön parantamista. Riippumattomuus ei merkitse yleisen keskustelun ulkopuolelle jäämistä eikä myöskään sitä, ettei hyviä nevoja kuunnella. Riippumattomuutta ei myöskään riko se, että siitä puhutaan julkisesti sen sijaan, että tuodaan aina esiin, että arviot ovat omia eikä niihin vaikuta kukaan. Valtiovarainministerien tulee ryhtyä toimimaan johdonmukaisesti eikä niin, että Brysselissä sanotaan yhtä ja kotimaassa toimitaan toisin. EKP:n tulee voida toimia Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ruotsin keskuspankkien tavoin ja julkistaa kokouksensa pöytäkirjat.

6. Onko inflaation ja kasvun välillä yhteys?

6.1 Euroopan parlamentti totesi 26. toukokuuta 2005 integroiduista suuntaviivoista seuraavaa: Euroalueen ja 25 valtion Euroopan unionin alueen kasvu ei kykene saavuttamaan kestävästi potentiaalista tasoaan ja jää heikoksi. Tämä koskee etenkin euroalueen neljää suurinta taloutta. Kotitalouksien kulutus on edelleen heikkoa ja vuosien 2005-2006 taloudelliset näkymät ovat epätydyttävät ja vaikuttavat osaltaan siihen, että työttömyysaste säilyy korkeana ja laskee vain vähitellen. Vaikka korkotasoa on alimmillaan sitten toisen maailmansodan, investointivalmiudet ovat heikot.

6.2 Inflaatio ja työttömyys muodostavat talouskirjallisuudessa perinteisen vastaparin. Tilastollisesti tarkasteltuna näyttää siltä, että jos toinen alenee niin toinen kasvaa. Tässä lausunnossa pyritään sen sijaan etsimään inflaation ja kasvun välisiä yhteyksiä. Tässä hyödynnetään lähtökohtana mm. parlamentin esittämiä näkemyksiä.

6.3 Tietyissä talouden tilanteissa on mahdollista verrata kasvua maissa, joissa vallitsee alhainen inflaatio, korkean inflaation maihin. Samoin voidaan nähdä, miten kasvu vaihtelee samassa valtiossa eri tilanteissa inflaatiovaihtelujen mukaan. Jäljempänä esitettävää taulukkoa ei ehkä voida kutsua tieteelliseksi, mutta se osoittaa selvästi, että inflaation ja kasvun välisen suhteen tunteminen on tärkeää, jotta osataan valita oikea poliittisten toimien yhdistelmä.

6.4 Verrattaessa maita, joissa sekä inflaatio että kasvu ovat suhteellisen korkeita, maihin, joissa vallitsee matala inflaatio ja kasvu, lienee luonnollista selvittää seuraavaksi, vallitseeko inflaation ja kasvun välillä muukin kuin tilastollinen yhteys. Jotta saadaan selville, onko vallitseva yhteys todellakin syy-yhteys, on

ensin karsittava epävarmuustekijät, sillä talouden tilanne ja etenkin kehitystaso (BKT) voivat vaihdella. Lisäksi on selvitettävä, onko noudatettu erityistä talouspolitiikkaa, jonka vuoksi talouskasvu on korkeaa tai matalaa, vaikka inflaatiotaso vaihtelee. Tällöin tarkastellaan usein tiettyjä maita, eikä yleisten johtopäätösten tekeminen inflaation ja kasvun suhteesta ehkä olekaan mahdollista.

6.5 Kasvutahti on todellinen ongelma ainakin 15:ssä ”vanhassa” jäsenvaltioissa. Komission tilastojen mukaan on nähtävissä, että näissä maissa kasvu on ollut niin vähäistä, että maat ovat menettäneet keskimäärin puoli prosenttiyksikköä BKT:sta verrattuna muihin teollisuusmaihin (1995-2005) ⁽²⁾. Samaan aikaan kotimainen kysyntä on näissä maissa laskenut noin yhden prosenttiyksikön muihin teollisuusmaihin verrattuna. Vuosituhannen vaihteen jälkeiset suhteellisen hyvät vuodet johtuivat kokonaan eurooppalaisten tuotteiden kysynnän kasvusta unionin ulkopuolisissa maissa. Jotta tulevaisuudessa voidaan toteuttaa parempaa politiikkaa, on tämän lähes katastrofaalisen kasvuvauhdin kehityskulun taustalla olevat syyt analysoitava.

6.6 Tätä matalan inflaation ”kulujen” kuvausta voidaan verrata korkean inflaation kulujen kuvaukseen, jonka sisältää EKP:n puheenjohtajan Wim Duisenbergin Euroopan parlamentille osoittama kirje: *EKP:n määrällinen hintavakauden määritelmä heijastaa terveitä ja vakiintuneita talouden kriteerejä. Yleisesti tunnetut ja kirjallisuudessa perusteellisesti dokumentoidut inflaatiosta aiheutuvat kulut voidaan minimoida sallimalla hintatason kohota vain vähän.*

6.7 Etsittäessä optimaalista inflaatiotavoitetta on otettava huomioon, että korkeasta inflaatiosta mahdollisesti aiheutuvien kulujen lisäksi on myös estettävä kulut, joita riittävän kasvun aikaansaamiseen liittyvät hankaluudet aiheuttavat. On myös tarpeen ottaa huomioon, ettei inflaatio itsessään ole sen enempää ratkaisu kuin ongelmakaan, vaan tällöin kyseessä on yhtäältä tietyn tasoisen inflaation talouteen tuoma joustavuus ja toisaalta korkean inflaation katastrofaaliset vaikutukset, jotka voivat kohdistua luottamukseen, pitkäjänteisyyteen ja tulonjakoon.

6.8 Oheisessa liitteessä esitetään tietoja EU-maiden inflaatiosta (YKHI ja perusinflaatio) ja kasvusta (BKT:n reaalkasvu). Vanhimmat luvut ovat peräisin vuodelta 1999, jolloin myös EKP aloitti toimintansa.

6.8.1 Yleisesti ottaen ajanjaksolle on ollut tyypillistä matala inflaatio ja alhainen kasvu. Lähes hyväksyttävään kasvuvauhtiin ylettiin vain vuosina 2001 ja 2002. Lisäksi kasvu eräissä maissa on vuonna 2004 ja siitä eteenpäin ollut lähes tavoitelukemissa. Melkein kaikissa näissä maissa inflaatio ja kasvu seuraavat toisiaan. Ensimmäisenä tarkasteluvuonna (1999-2000) havaittu kasvu perustui korkeaan unionin ulkopuoliseen kysyntään. Sen jälkeen unionin sisämenkään kysyntä ei ole pystynyt

⁽²⁾ Komission AMECO-tietokanta (http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/annual_macro_economic_database/ameco_en.htm). EU:n 15 vanhan jäsenvaltion BKT:n kasvu verrattuna muiden teollisuusmaiden muodostamaan ryhmään (johon kuuluvat Yhdysvallat, Kanada, Japani, Korea, Australia, Uusi Seelanti, Norja ja Sveitsi).

luomaan riittävää kasvutahtia. Sen enempiä mainittuina vuosina kuin viimeaikaisenaan elpymisen aikana inflaatio ei ole noussut kovin paljon yli kahden prosentin.

6.8.2 Olisi ehkä paikallaan kommentoida kaikkein maiden tilannetta, mutta seuraavassa otetaan esille vain muutamia esimerkkejä:

Muutamat maat poikkeavat useimmissa maissa vallitsevasta tilanteesta, jolle on tyypillistä matala inflaatio ja matala kasvu. Irlannissa, jossa sekä talouskasvu että inflaatio ovat korkeita, on onnistuttu ylläpitämään melko korkea kasvutahti samalla kun inflaatiotahti on saatu laskemaan. Kreikan tilanteesta yhdistyvät korkea kasvu ja korkea inflaatio. Italiassa ja Portugalissa inflaatio on hieman liian korkea eikä niiden talous juurikaan kasva. Espanjassa talouden kasvuvauhti on tyydyttävä ja inflaatio yli kaksi prosenttia. Espanjassa käytävästä keskustelusta käy ilmi, että kansalaiset huomaavat kylläkin talouskasvun, kun taas noinkin korkea inflaatio huolestuttaa pelkästään taloustieteilijöitä. Suomen tilanne on ääritapaus: vuonna 2004 talous kasvoi voimakkaasti ja inflaatio oli merkityksetöntä (osaksi tämä johtui alkoholiveron alentamisesta). Sloveniassa on toistuvasti onnistuttu alentamaan inflaatiota ja samalla pitämään yllä melko korkeaa kasvua. Liettuan talous on kasvanut voimakkaasti, mutta tähän asti alhainen inflaatio on kiihtymässä. Tšekissä talous on kasvanut kiihdyttämättä inflaatiota. Viron talous on kasvanut sitäkin voimakkaammin, mutta hintana on ollut inflaation kiihtyminen. Unionimaista Latvian talous kasvaa kaikkein nopeimmin, mutta kasvuun liittyy inflaation erittäin huomattava kiihtyminen. 6.8.3 Jos inflaation tulkitaan osoittavan taloudessa kysynnän yleisen tason kehitystä, ovat molemmat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta jääneet liian alhaiselle tasolle. Kun kokonaishinnat eivät juuri muutu, on taloudessa vaikea toteuttaa tarvittavat muutokset. Näin ollen inflaatio on haitannut kasvua. Vaikka näkemys, jonka mukaan tietyn suuruisen inflaation toimii dynaamisen talouden voiteluaineena, on hyväksytty, em. väittämää ei ole pidetty poliittisesti korrektina. Aikamme globaalissa taloudessa kansainvälisessä kilpailussa selviytyminen edellyttää dynaamisia muutoksia.

6.8.4 Vakaus ja luottamus rahapolitiikkaan ei riipu alle 2 prosentin inflaatiotasosta. Hieman korkeamman tason soveltaminen hintavakauden mittarina ei horjuttaisi vakautta. Ratkaisevampaa on se, että tuodaan julki halu ja kyky pitää inflaatio kurissa siten, että asetetut tavoitteet saavutetaan.

6.9 Analyysia on mahdollista jatkaa kuvaamalla perusinflaatiota aikasarjoin. Kuluttajahintaindeksin ja hintakehityksen ero — ottamatta jälkimmäisessä huomioon energian hintoja — jää

vuotta 2005 lukuun ottamatta melko pieneksi. On tutkittava aiempaa perusteellisemmin, millaista täsmäpolitiikkaa on toteutettu maissa, joissa inflaatio on alhainen ja sen suhde talouskasvuun on hyvä; tuloksia voitaisiin hyödyntää tulevaisuuden vertailuanalyyseissä.

6.10 Liitteessä esitetään myös tietoja tuottavuudesta työtuntia kohti. Luvut eivät kuvaa yksittäisen maan kehitystä, vaan maiden kehitystä suhteessa 15:n jäsenvaltion keskimääräiseen tuottavuuteen. Taulukko kertoo siis sen, onko maa lähestynyt keskiarvoa.

6.10.1 Suhteet eivät ole voineet muuttua kovinkaan nopeasti kuudessa vuodessa, mikä pitää paikkansa useimpien maiden kohdalla. Poikkeuksiakin on. Kreikka, jossa tuottavuus on alhaisella tasolla, lähestyy nopeasti muita. Irlannissa tuottavuus on keskitasoa parempi ja paranee entisestään. Italia on tarkasteltavana ajanjaksona jäänyt muista jälkeen. Sama pätee Portugaliin, jonka lähtötaso jo jakson alussa oli lisäksi hyvin alhainen.

6.10.2 Myös tässä yhteydessä olisi tilannetta kiinnostavaa tutkia syvällisemmin. Olisi esim. mielenkiintoista selvittää, missä määrin kasvuerot johtuvat esim. tuottavuuden muutoksista. Missä määrin tuottavuuden kasvun erot johtuvat investointeista ja innovaatiota koskevista eroista? Missä määrin koulutusjärjestelmien erot näkyvät innovatiivisuudessa? Mitä muita keinoja on parantaa tuottavuutta? ETSK kehottaakin komissiota tutkimaan yleisten kasvu- ja työllisyystavoitteiden yhteyttä esim. tuottavuuden kasvuun ja inflaatiotasoon.

6.11 Inflaatiota ja kasvua kuvaavien tilastojen perusteella voidaan jo alustavasti todeta, että raha- ja finanssipolitiikan yhteensovittamista on parannettava. Se auttaisi kaikkia talouspoliittisia päätöksiä tekeviä tahoja, EKP:ia, komissiota, Ecofin-neuvostoa, työmarkkinaosapuolia ja jäsenvaltioita näkemään hintavakauden, kasvun ja työllisyyden merkittävänä tavoitteena. Kun mainitut kolme tavoitetta ovat kaikkien toimijoiden toimintapide-ehdotusten lähtökohtana, ne joutuvat myös tarkastelemaan ehdotustensa kokonaisuursauksia. Tietyissä talouden tilanteissa hintavakauden kannalta erinomaiset toimet voivat toisessa tilanteessa olla täysin vääriä. Tietyissä tilanteissa ne voivat tukea kasvua ja työllisyyttä, mutta toisessa tilanteessa niiden vaikutus voi olla päinvastainen.

6.12 Helmikuussa 2004 julkaistu EKP:n kuukausikatsaus sisältää esimerkin siitä, että keskuspankissa on noussut esiin uusi näkemys, joka voi tarjota lähtökohdan uudelle yhteiselle politiikalle. Tärkeimpinä investointeja vauhdittavina tekijöinä mainitaan riittävä kannattavuus, riittävä rahoituksen saatavuus ja riittävien edellytysten luominen kysynnän kasvulle.

Bryssel, 26. lokakuuta 2006.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Dimitris DIMITRIADIS